Revista apare o dată la două luni. Următorul număr va apărea în martie.
Fotografie: Todd Trapani
Anul VII, Nr. 1, 2022

topLitera

REVISTĂ LITERARĂ

ÎN ACEST NUMĂR

Grigore Vieru
Bunica ●
Tu, iarbă, tot ai mamă ●
Așa o știm ●
Înv. Colceriu Gheorghiță
Un nou an ●
Soarele şi ...Luna ●
Ionel Simota
În inima mea ●
An nou ●
Binefăcătoarele ploi ●
Umbra mamei ●
Mircea Dorin Istrate
Așteptare ●
În prag de ziua de crăciun ●
În vraja visului sunt toate ●
Larisa Caia
Amurg ●
Secrete ●
Beznă ●
Paula Eliza Zori
Detectiva ●
La bunica ●
Prof.dr. Florin BENGEAN
Ilie Şandru – slujitor al culturii și al neamului românesc ●
Eminescu între romantism și modernitate- „Luceafărul” ●

BUNICA

Tot mai mică, tot mai mică:
Ia, o floare, o furnică,
Ia, o lacrimă sub soare!
De ce oare, de ce oare?

TU, IARBĂ ,TOT AI MAMĂ

Tu, iarbă, tot ai mamă?
De ai, de bună seamă:
Atunci când înverzești,
De ea îţi amintești.

Tu, floare, tot ai mamă?
De ai, de bună seama:
Atunci când înflorești,
De ea îţi amintești.

Tu, steaua, tot ai mamă?
De ai, de bună seama:
Atunci când te ivești,
De ea îţi amintești.

AȘA O ȘTIM

Așa o știm, așa e mama:
Se mulțumește cu puțin
Hrănindu-se mai mult cu pâinea
Răbdării, dorului divin.
Trăim un timp de mare zbucium,
Si-atât si eu ma odihnesc
Cât mai aud cuvântul mumei
Si cât in ochii ei privesc.
Sunt multe sărbători pe lume.
Le-avem întregi ori un crampei
O nesfârșită sărbătoare
Sunt ochii mamei, vorba ei.
Des, tot mai des ma fura anii
Copilăriei ce s-a dus.
Scriam pe-omăt al mamei nume
Ce imi părea venit de Sus
Iar pe al pâinii tainic abur
Venea si il scria Isus.

Grigore Vieru

Fotografie: Dastan Khdir

UN NOU AN

Din zi în zi...din nou un an,
De cumpănă şi...cumpătare,
Cu toţi gândim la ce-am greşit...
Visăm mereu la o schimbare!

Să fim mai buni şi mai oneşti,
Modeşti, cu sufletul curat...
Iubit, ca şi tu să iubeşti,
Ca Dumnezeu adevărat!

Cu dragoste şi cu speranţă,
Dorim numai de bine...
Şi eu şi tu şi voi şi noi,
Ei, ele şi ...pentru oricine...

Am mai uitat prin ce-am trecut,
Cu visul dus departe...
Aş vrea s-o iau de la-nceput,
Cum este scris în... carte!

SOARELE ŞI ...LUNA

Alb e...bruma ca... zăpadă,
Ca albu gândului curat...
Iar, frigul iernii e o nadă,
Spre tot ce e...adevărat !

S-a aşezat în jur şi ceaţă
Şi nu se vede prea departe...
Cu toţii ne gândim la viaţă
La tot ce-a fost ... în spate !

E orizontul mai aproape,
Ca un răgaz spre viitor...
Revin în minte-ţi chiar de toate,
Iubiri uitate ... de amor !

Când Soarele a biruit...
Prin ceaţă s-a topit şi bruma,
Ţi s-a părut, că te-ai trezit,
Din somn adânc cu ...Luna!

Colceriu Gheorghiță

Fotografie: Ian Parker

Fotografie: Laura James

ÎN INIMA MEA

Inima mea
Are un strigăt al mamei în ea,
O trezire din morți
Ca o neatinsă urmă de nea,
Și totuși în ea
Înfloresc trandafiri pe margini de stea
Ca o rugare
Pe care nu o aș mai putea ruga...
În inima mea
Există veșnic ea,
Un vis ce nu l-aș mai putea niciodată visa,
Fără să mă cutremur,
Fără a dărâma
Această întregită respirați-a mea...
În inima mea
E mereu un copil
Ce se furișează acolo tiptil,
Ce mă face să râd,
Să iubesc
Întru-un suspin îngeresc...
Altfel, în inima mea
Nimic nu s-ar mai putea întâmpla...

AN NOU

Mai e un pas, atât a mai rămas,
Şi Noul An Va veni
Spre a ne Ferici...
Ceasul din pieptul meu
E rugă de la Dumnezeu
Şi respiră a ninsorile tale,
Degetele îmi mângâie vise pe-o albă cale,
Se nasc cuvine, icoane sfinte...

Mai e un ceas, atâta doar
Şi vor înflori poeme, într-un nou Calendar...

UMBRA MAMEI

O umbră ai rămas, mamă,
Uitată într-o cămară,
Întro casă dărăpănată,
În care până şi ferestrele
S-au întors cu faţa spre Dumnezeu,
Îţi batem la uşă, uneori,
Iar tu ne primeşti,
Cu mere şi nuci în poală,
Semn c-ai devenit
Un fel de toamnă târzie.
Ceasul vechi
Pierde şirul secundelor,
Iar, din pereţi, surâd amar,
Fotografiile unei tinereţi
Resipită aiurea.
O umbră ai rămas, mamă,
Cu mână de sfânt...

Ionel Simota

BINEFĂCĂTOARELE PLOI

Au început să se împletească ploile
În călcâiul luminii
Ca o sfântă trudire,
Ca nişte braţe de fecioare,
Albe unduiri de fericire
Pe floarea de soare...
În tâmpla mării se alină ele,
Atât de frumoase,
Atât de rebele...

Au început să cânte ploile
Cum numai tu ştii...
Ca nişte rugăciuni
Ce curg a rodire
În arderea pietrelor,
În lăuntrica statornicire a lor...

Fotografie: Laura James

AȘTEPTARE

V-ați gândit că-n străvechime, mii
de ani ’naintea noastră,
Zeii cerurilor ’nalte au trimis
mereu în lume,
Rând la rând Hristoși destoinici,
să deștepte lumea proastă
Învățând-o mii de taine, din a lor
înțelepciune?

Ce știut-au ei atuncea și ce datu-
ne-au spre știință
S-au pierdut în vălmășagul
timpului care-a trecut,
A căzut iar lumea noastră în
adâncă neputință
Și-a luat, a câta oară, totul iar de
la-nceput.

*

Azi, cercăm ca să pătrundem
taine-ascunse-ntr-o poveste,
Înțeleptele cuvinte ce-s rămase
din străbuni,
Redescoperim cerescul, adevărul
care este
În nimicul cela care, poate face
mari minuni.

*

Legea legilor e una, în a toate
universuri,
Peste tot e-nțelepciune în
întregul infinit,
Ca și ei suntem de-o seamă și cu
bune și cu lipsuri,
Și cei vechi, îmbătrâniții, ca și
ultimul venit.

Cu ce-avem învățătură, suntem
azi la începuturi,
Mai e mult până-nțelegem
tainele care se cer,
Doar gândim cum o să fie, când
lăsa-vom aste luturi
Și-om pleca spre cele astre, către
zeii noști’ din cer.

ÎN PRAG DE ZIUA DE CRĂCIUN

Se cerne lin pe-ntinsa lume argint de stele din ceresc,
Încep colinzi să se audă pe plaiul meu cel strămoșesc,
E semn că vine iar Crăciunul ca să ne-aducă el aminte
De Iertătorul ce venit-a, în vremea cea, de dinainte.

Cum s-a născut în pribegie, departe de al Său cămin,
Cum ieslea fostu-i-a cel leagă într-un sălaș din Viflaim
Cum steaua luminat-a calea la Magii care-au așteptat,
Să-l vadă și să spună lumii, că s-a născut, Nou Împărat.

De-aceea fiți cu bucurie și așteptați Crăciunu-n pace,
Iertați-vă dușmanii voștri, orice ar zice și-orce vor face,
Fiți milostivi cu lumea toată și-i dăruiți pe nevoiași,
Să simtă și ei că la Domnul, voi sunteți pentru ei, chezași.

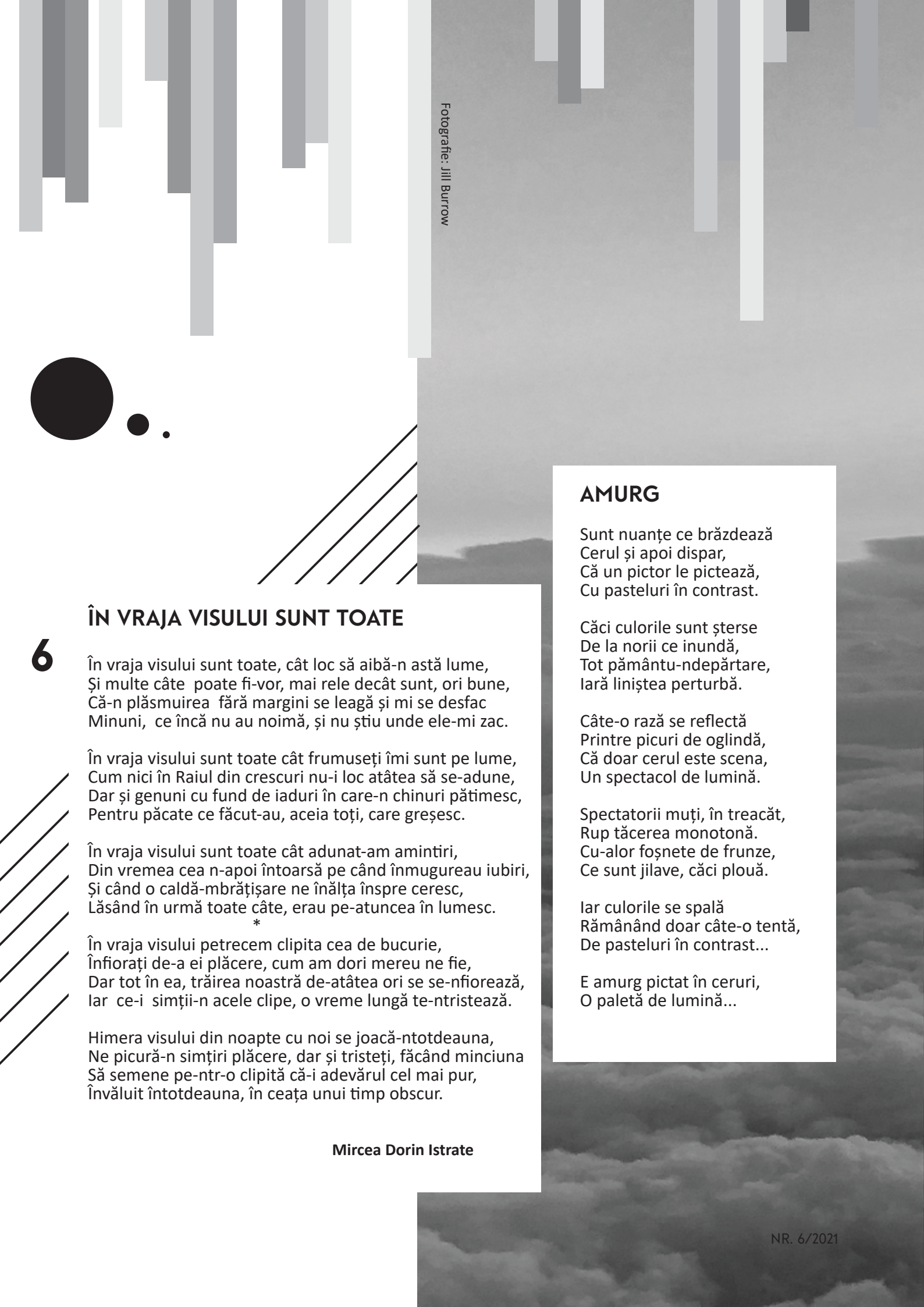
Și-n sfânta ziuă de Ajun să-mi așteptați colindători,
Pruncuții ceia doar de-o șchioapă, ce-n glasuri au
privighetori,
Ce-or colinda pe sub ferestre, a voastre inimi să-nfioare,
Vă urce sufletul în ceruri, în preamărită desfătare.

Și-n gând cu ei spuneți colinda, cerând la Domnul de
iertare,
Că păcătoși și voi îmi sunteți, că Lui nu dat-ați ascultare,
Și chiar de greu vă e, promiteți, că vă schimbați, și-ți fi mai
buni
În anul ce de-acuma vine, și nu-ți cădea-n, deșertăciuni.

*

Vă ningă dar cu praf de stele Crăciunul Sfânt, care o să vină,
Și-o lacrimă de-aveți sub gene, cea bucurie-o fi deplină,
Știind că Domnul din cerescuri cu drag pe voi vă ocrotește,
Că îi urmați a Lui îndemnuri, ce viața v-o, învrednicește.

Mircea Dorin Istrate

Fotografie: Jill Burrow

ÎN VRAJA VISULUI SUNT TOATE

În vraja visului sunt toate, cât loc să aibă-n astă lume,
Și multe câte poate fi-vor, mai rele decât sunt, ori bune,
Că-n plăsmuirea fără margini se leagă și mi se desfac
Minuni, ce încă nu au noimă, și nu știu unde ele-mi zac.

În vraja visului sunt toate cât frumuseți îmi sunt pe lume,
Cum nici în Raiul din crescuri nu-i loc atâtea să se-adune,
Dar și genuni cu fund de iaduri în care-n chinuri pătimesc,
Pentru păcate ce făcut-au, aceia toți, care greșesc.

În vraja visului sunt toate cât adunat-am amintiri,
Din vremea cea n-apoi întoarsă pe când înmugureau iubiri,
Și când o caldă-mbrățișare ne înălța înspre ceresc,
Lăsând în urmă toate câte, erau pe-atuncea în lumesc.

*

În vraja visului petrecem clipita cea de bucurie,
Înfiorați de-a ei plăcere, cum am dori mereu ne fie,
Dar tot în ea, trăirea noastră de-atâtea ori se se-nfiorează,
Iar ce-i simții-n acele clipe, o vreme lungă te-ntristează.

Himera visului din noapte cu noi se joacă-ntotdeauna,
Ne picură-n simțiri plăcere, dar și tristeți, făcând minciuna
Să semene pe-ntr-o clipită că-i adevărul cel mai pur,
Învăluit întotdeauna, în ceața unui timp obscur.

Mircea Dorin Istrate

AMURG

Sunt nuanțe ce brăzdează
Cerul și apoi dispar,
Că un pictor le pictează,
Cu pasteluri în contrast.

Căci culorile sunt șterse
De la norii ce inundă,
Tot pământu-ndepărtare,
Iară liniștea perturbă.

Câte-o rază se reflectă
Printre picuri de oglindă,
Că doar cerul este scena,
Un spectacol de lumină.

Spectatorii muți, în treacăt,
Rup tăcerea monotonă.
Cu-alor foșnete de frunze,
Ce sunt jilave, căci plouă.

Iar culorile se spală
Rămânând doar câte-o tentă,
De pasteluri în contrast...

E amurg pictat în ceruri,
O paletă de lumină...

Fotografie: Polina Zimmerman

SECRETE

În biblioteci pustii, împăienjenesc,
Taine-adânci, în veac de noapte
Ilustrând pe-oglinzi de ape,
Clipe ce ușor se sting.

Martori mi, azi stau de veghe,
Muți pe cer parcă de-uimire
C-au văzut prea multe taine,
Ce s-au stins în valuri line.

Dar de ape liniștite,
Tu să știi să te ferești.
Le privești cu nostalgie,
Însă ele-ascund povești.

În ape-adânci, nemăsurate,
Secrete stau, jalnic pitite
Așteptând de-un veac, încoace,
Să ne fie povestite.

BEZNĂ

Bezna a cuprins pământul
Poleit de-o ceață fină.
Tremurând în galaxie,
Orice formă de lumină.

O manta întunecoasă
Țese noaptea liniștită,
În culori negre și șterse
Ce pe cer se înfiripă.

După norii de tăciune,
Luna stă tainic pitită.
Se maschează-n întuneric,
Raze fine de lumină.

Este beznă...

Larisa Caia

Fotografie: Aaron Burden

Fotografie: Rodnae Productions

DETECTIVA

Era ora două noaptea. Am fost sunată de la serviciu ca să anchetez un nou caz. Sunt moartă de oboseală și părul îmi stă oribil.

Intru în cel mai renumit club din oraș. N-am mai fost niciodată aici. E imens.

- Tu ești Robert Hall, proprietarul clubului?

Stătea răzămat de bar, părea puțin confuz. În mână ținea un pahar de whiskey. Probabil e mort de beat.

- Eu sunt, zice într-un final, dar nu mă privește.
- Eva Benson, de la Departamentul de Criminalistică. Trebuie să vă adresez câteva întrebări.

Îi arăt legitimația. Îmi aruncă o privire plictisită și soarbe din pahar.

Încep să mă enervez.

- Vorbește-mi despre relația ta cu victima.
- A lucrat aici acum câțiva ani. Apoi a devenit un mare star și cineva a decis s-o omoare.

Ironia din glasul lui mă irită.

- Unde te aflai la ora 23:00 în această seară?
- Eram cu ea, scrâșnește din dinți și duce iar paharul la gură.
- Ce nepoliticos, șoptesc eu.

Zâmbește cu colțul gurii. Se întoarce spre mine. Se ridică de pe scaun și mă privește lung. E înalt, musculos și poartă o cămașă albă foarte scumpă. E pătată cu sânge.

- L-am întrebat de ce a făcut-o, zice și mă privește direct în ochi. A împușcat-o în fața mea.
- Hm. Îți place să te joci de-a polițistul se pare.
- Îmi place să mă joc în general, doamnă detectiv.

Înghit în sec. Zâmbetul său ironic mă intimidează.

- Și? Ți-a spus de ce a făcut-o? mă redresez eu repede.
- Pentru bani, desigur. A mai spus ,,eu doar am apăsat trăgaciul”. Alt lucru interesant, nu crezi?

Tipul ăsta duhnește a băutură. Aroganța lui mă face să-mi pierd răbdarea. Poate chiar el e criminalul.

- Știi ce cred eu că e mai interesant? Cum se face că ea a murit într-o rafală de gloanțe și tu ai scăpat fără nicio zgârietură?
- Beneficiile imortalității, spune și soarbe din pahar.
- Imortalitate?! Pufnesc eu.

Râde. Nu apuc să mai spun ceva, mă întrerupe:

- Ce va face organizația ta coruptă în legătură cu asta?
- Poftim? mă uit fix la el și simt cum o să îmi explodeze o venă.
- Veți găsi persoana responsabilă de crima asta? Va fi o prioritate pentru voi? Pentru că e pentru mine.
- Am terminat aici, spun eu și plec înainte să fac vreun gest necugetat.

LA BUNICA

- Tu fată, asta îi a treia oară când te chem la masă. Păi io am făcut zama asta degeaba? Se răcește și după aia nu îi mai bună!
- Imediat vin.
- Tulai Domne, da' io chiar nu-nțelegce poți să faci atâta în telefonu' ăla. Numa' rânjești, cine știe ce prostii îs pe acolo... Îți strici ochii, tu fată! Io am înțeles, rânjești acolo în ecranu' ăla un ceas, da' nu toată ziua bună-ziua. Pe o carte n-ai pune mâna Doamne ferește! Ia zi, cu ce hăndrălău vorbești acolo?
- Nu vorbesc cu nimeni, mă uit pe YouTube.
- Daaa, că tu crezi că bunică-ta dacă-i bătrână îi și proastă! Vezi că pe internetul ăla îs tot felu' de ciudați, te prostesc și după aia cine știe ce se-ntâmplă...
- Iarăși începi no?Termină cu prostiile astea. Mă duc acasă imediat.
- Daa, sigur, când îți zice bunică-ta ceva repede te duci acasă. Că nu mă asculți, cică io vorbesc prostii. Câte n-o pățit? Că le-o prostit și după le căutau polițaii, o anunțat și la televizor. Nu vezi câte se-ntâmplă în ziua de azi?! Ascultă-mă că io știu mai bine, tu ești mică și credulă.
- Bine, bine.
- No, încă n-ai terminat cu telefonu' ăla?! Pe o carte când ai de gând să pui mâna? Când eram de vârsta ta pe mine mă trimitea mama pe deal cu vacile și tot învățam! Da' voi, copiii din ziua de azi nu faceți nimic! De învățat nu, de ajutat pe părinți nu, de făcut mâncare nu, numa' cu prostii vă ocupați. No hai, treci la masă!
- Acum. Ce ciorbă e?
- De legume, are toate vitaminele. Da' știi ce am văzut acuma câteva zile în ziar?
- Hm?
- Fata lu' popa o luat 10 la bac, se duce la medicină! Tu de ce nu poți?? Aia o învățat, nu ca tine numa' pe telefon!
- Ce mă interesează pe mine de alții? Eu tre' să fac ce face aia? Și ce tot zici că nu învăț? Am terminat cu 9,80.
- Pai da... da' bacu' îl iei? Ăla e greu, trebe învățat serios dacă vrei să faci ceva în viață. Dacă nu, du-te la stână! Da' și acolo tre' să știi matematică să numeri oile.
- Te duci tu acolo că te potrivești mai bine. (șoptește) Nu mai mănânc. (se ridică)
- Tu fată, pun-te jos și mâncă că io n-am făcut-o pentru mine!
- Mâncă-ți-o. Mi-a pierit pofta.

Paula Eliza Zori

Fotografie: Ralph Ravi Kayden

Ilie Şandru
SLUJITOR AL CULTURII ŞI AL NEAMULUI ROMÂNESC

Aniversarea unei personalităţi de primă mărime aduce în sufletele noastre multă bucurie şi emoţie. Acum, la ceas aniversar, sărbătorim 87 de ani de viaţă ai bunului prieten şi colaborator, distinsul cărturar ardelean, domnul Ilie Şandru de la Topliţa. Prietenia mea cu domnul Ilie Şandru este o bucurie de nedescris pentru mine. Consider că această legătură de suflet între mine şi domnul Ilie Şandru este o mare realizare pentru mine, pentru că am găsit în dânsul un model de om, un model de creştin, un model de intelectual, un distins cărturar al spaţiului transilvănean şi al ţării întregi. Domnul Ilie Şandru se înscrie fără îndoială şi pe bună dreptate, în pleiada marilor oameni de cultură din arealul românesc, pentru profundul său devotament, materializat în fapte, faţă de poporul român şi Biserica noastră strămoşească. Domnul Ilie Şandru este şi rămâne un stâlp de neclintit pentru neamul românesc şi credinţa noastră strămoşească, un stâlp cu adânci rădăcini înfipte în fiinţa neamului românesc şi în spiritualitatea românească.

Temperament de luptător de prestigiu pentru triumful cauzei celei mari a unităţii neamului românesc, Ilie Şandru a cinstit după cuviinţă memoria vrednicilor săi înaintaşi. Ca unul care s-a dovedit a fi cu adevărat un spirit vizionar, el a deschis porţi mari de lumină pentru neamul românesc şi pentru ortodoxia românească.

Domnului Ilie Şandru nu i-au lipsit spiritul de sacrificiu şi nici hotărârea de luptă, cu ajutorul cărora a izbutit să trezească energiile pozitive în sufletele celor din jurul său. În felul acesta, a reuşit să desfăşoare o acţiune care a contribuit în măsură considerabilă la cimentarea unităţii atât spirituale cât şi naţionale a românilor de pretutindeni.

Fotografie: Theodor Vasile

Distinsul cărturar Ilie Şandru şi-a câştigat meritul nepieritor de a fi pus în circulaţie idei şi năzuinţe care au mijlocit cultivarea unui patriotism devotat. Prin aceasta, el a făcut pe cei din jurul său şi nu numai, să-şi dea seama de toate datoriile pe care le au atât faţă de patrie cât şi faţă de Biserica strămoşească, înfiltrându-le în suflet conştiinţa de a fi adevăraţi români. De aceea, şi-a dat necontenit silinţa să lucreze cu toată râvna pentru a îmbogăţi, lărgi şi aprofunda conştiinţa dăruirii de sine pentru interesele obşteşti şi de îndeplinire integrală a datoriilor atât faţă de Biserică cât şi faţă de patrie.

În perspectiva aniversării celor 87 de ani de viaţă ai cărturarului Ilie Şandru, putem măsura binefacerile şi bogatele rodiri ale contribuţiei domniei sale la cimentarea unităţii naţionale şi spirituale a poporului nostru. De aceea, marea personalitate a domnului Ilie Şandru creşte tot mai mult în ochii noştri. Ecoul stârnit de personalitatea şi opera topliţeanului Ilie Şandru n-ar fi atât de puternic şi nici atât de profund dacă el n-ar sintetiza şi întruchipa elanul de năzuinţă pentru unitate naţională şi spirituală. Atât de mare este forţa care există în spiritul personalităţii sale, încât ceea ce se desprinde din ea este o credinţă puternică şi o nădejde nestrămutată în destinul, în viitorul luminos şi în progresul neamului românesc.

Acum, la ceas aniversar, când sărbătorim o personalitate precum domnul Ilie Şandru, ne dăm seama că din gândirea, simţirea şi năzuinţele domniei sale se desprinde un vibrant mesaj de afirmare viguroasă a neamului nostru românesc între celelalte popoare ale lumii. Exemplul luminos al vieţii sale aprinde în noi nădejdea puternică în destinul neamului nostru şi conştiinţa exigenţelor legate de împlinirea acestui destin.

Aducând prin aceste cuvinte un omagiu de preţuire şi recunoştinţă domnului Ilie Şandru, cred că mă aflu în asentimentul tuturor celor care îl cunosc, deoarece cu toţii ne-am adăpat din vistieria bogată a cunoştinţelor sale şi am trăit adeseori în prezenţa domniei sale momente memorabile. Sunt convins că domnul Ilie Şandru, prin viaţa şi activitatea sa, este şi rămâne un model mereu prezent şi activ, cu adevărat vrednic de urmat, pentru toţi cei care îl cunosc, îl iubesc şi îl preţuiesc. Pentru noi toţi, domnia sa se impune ca o figură înălţătoare care radiază permanent lumină şi căldură.

Cu prilejul aniversării a 87 de ani de viaţă, îi aducem cărturarului Ilie Şandru omagiul nostru de cinstire şi preţuire, adresându-i, din adâncul inimii noastre, sincere felicitări, asigurându-l de sentimentele noastre de înaltă preţuire, de dragoste fierbinte şi de recunoştinţă neţărmurită pentru dăruirea, elanul şi priceperea cu care a slujit, cum numai domnia sa a ştiut, atât poporul român cel dreptcredincios cât şi Biserica străbună. Personal, mă simt plăcut îndatorat să-l asigur de sentimentele mele de dragoste şi recunoştinţă pentru buna colaborare de-a lungul timpului, pentru prietenia sinceră şi statornică care s-a înfiripat între noi. Pentru toate acestea, o dată cu felicitările mele, urez domnului Ilie Şandru ca bunul Dumnezeu să reverse asupra sa toate darurile Sale cele bogate, să-i binecuvânteze din belşug strădaniile de viitor şi să-i înmulţească anii până la adânci bătrâneţi, cu sănătate şi cu aceeaşi vigoare sufletească şi trupească de care s-a bucurat întotdeauna, ca să fie şi de acum înainte tot atât de folositor Patriei şi Bisericii noastre strămoşeşti, ca astfel să poată adăuga noi lauri la cununa atât de bogată în vrednicii care-i încununează activitatea de până acum.

La mulţi ani fericiţi şi binecuvântaţi!

Prof.dr. Florin BENGEAN

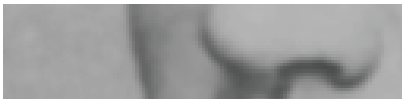

Mihai Eminescu

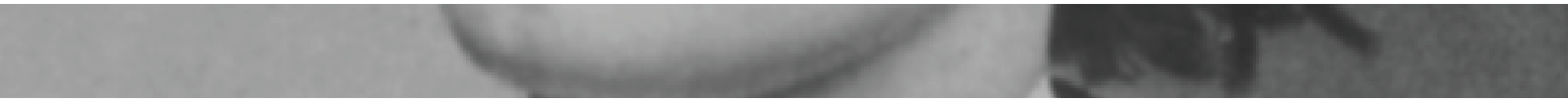
n.15 ianuarie 1850, Botoșani
d.15 ianuarie 1889, București

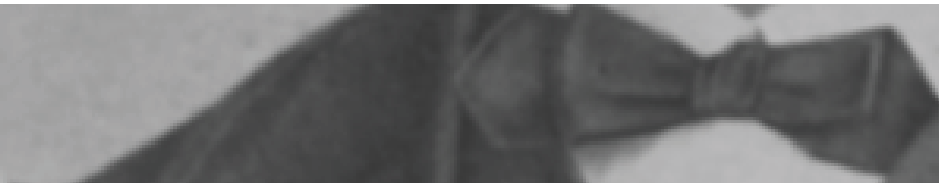

"Atâta foc, atâta aur, Ș'atâtea lucruri sfinte Peste'ntunericul vieței Ai revărsat Părinte!"

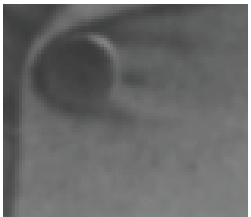

„Munca unui om se poate plăti. Caracterul, cultura lui, nicicând."

EMINESCU ÎNTRE ROMANTISM ȘI MODERNITATE- „LUCEAFĂRUL”

1869

1878

1883

1887

Mihai Eminescu este unul dintre cei mai importanți scriitori din perioada romantismului din România, el încadrându-se în perioada romantismului întârziat. Acesta a creat poeme „cosmogonice”, cum este „Luceafărul” și „Scrisoarea I”. Se plasează în descendența scriitorilor pașoptiști și poate fi pus, cel puțin în ce privește prima etapă a creației, sub influența scrierilor lui Andrei Mureșanu, deoarece poemele lui Eminescu conțin multe elemente care sunt legate de vizionarismul cosmic și astfel se aduce o modernizare. În crearea operei sale cu titlul „Luceafărul”, Eminescu a fost influențat de Gustav Flaubert, doar că în opera acestuia cuplul trebuia să moară pentru a se putea împlini. Luceafărul lui Eminescu începe cu descrierea unui castel în care fata de împărat devine cea mai importantă persoană Luceafărului. Fata din poveste, Cătălina, pare a fi o ființă superioară tuturor oamenilor, totuși inferioară Luceafărului. Inițiatorul poveștii de dragoste dintre cei doi este Luceafărul, care nu realizează faptul că fata nu are sentimente profunde față de el. Eminescu se inspira în acest poem din basmul „Fata din pădurea de aur”, preluând elemente din budism și din stoicism și integrând de asemenea elemente din viziunea lui Schopenhauer. Filosofia celui din urmă arată faptul că suntem atrași de persoane care sunt diferite de noi, dorim ca persoana respectivă să fie tot ceea ce **Nu** suntem noi. Astfel, Luceafărul nu poate deveni niciodată muritor. Nu poate să își depășească statutul de a fi unic în existența și crearea Universului. El se îndrăgostește de tot ceea ce nu poate deveni, de un pământean. Întâlnirea dintre cei doi se poate realiza numai în vis, deoarece Luceafărul nu are posibilitatea de a deveni pământean, iar fata ar trebui să moară ca întâlnirea dintre cei doi să fie posibilă. Luceafărul va invada spațiul intim al fetei și prin cadrul visului se va transforma într-un prinț, apoi într-un demon. Acest lucru evidențiază dualitatea ființei umane, prezentă la fiecare din noi. Căci toți avem parte negativă, dar și una pozitivă, aceea pe care Luceafărul o demonstrează prin cele două întruchipări ale sale. Luceafărul ia naștere din cer și din pământ, adică cele două elemente necesare pentru a evidenția diferența dintre cei doi iar dualismul este evidențiat. El este sus, iar ea este jos. Avem de-a face de o diferență care nu poate să fie schimbată. Momentul în care Luceafărul se va naște din apă poate să însemne întoarcere la momentul primordial al creării. Universul este creat din nimic, doar dintr-un singur punct, astfel ia naștere și Luceafărul. Momentul când copilul se naște în pântecul mamei, acea apă primordială este asemenea nașterii Luceafărului. Poetul face o legătura „cosmică” între astral și uman.

Steaua o invită pe fată să devină regina apelor și a mărilor, de aici și teama Luceafărului că ea ar trebui să moară și să se reîntoarcă la statutul de înaintea nașterii. Fata nu înțelege ce îi cere steaua. Poetul lasă să se înțeleagă că ființa umană nu poate să realizeze, să înțeleagă faptul că numai prin moarte poate să se realizeze „povestea de dragoste” dintre entități de proveniențe atât de diferite. Fata îi va cere Luceafărului să coboare, dar nu înțelege că cerința ei este imposibilă, deoarece plecarea Luceafărului ar însemna sfârșitul lumii, moartea tuturor și reîntoarcerea la un nou început. Geniul în această ipostază este un daimon, o ființa nemuritoare cu trăsături umane. Ceea ce încearcă să realizeze Luceafărul este faptul că și el să poată simți, deoarece el nu poate percepe sentimentele și gândurile așa cum le percep oamenii.

TOPLITERA
Fotografie: Augustine Wong

Traumatizat în suferința sa, Luceafărul este hotărât să își schimbe statutul din nemuritor în muritor, dar tatăl ceresc îi explică faptul că acest lucru este imposibil, el nu poate să se desprindă de statutul său unic. Luceafărului îi lipsește experiența morții, existența lui a devenit prea obositoare. Nu înțelege sensul vieții eterne și ar da orice ca să schimbe acest lucru. Totodată nu știe cum să iubească ca un muritor. Capcana întinsă de Luceafăr este elementul care o va face pe fata de împărat să fie atrasă de statutul stelei „și pas cu pas pe urma ei..” va realiza „o mreajă de văpaie”.
Zborul spre Demiurg este cel mai mare pas pe care îl poate face Luceafărul. Asemenea zeului Eros, ar fi în stare să schimbe mersul Universului. Paradoxal, dacă ar face acest lucru, nici fata de împărat nu ar mai exista.
Elementele ce țin de cosmogonie, de crearea și de stingerea lumii crează sublimul acestui poem. Un singur punct mic a fost în stare să creeze o lume specială în care oamenii au primit statutul social de muritori, iar Luceafărul este cel care veghează asupra lor, fiind nemuritor. Dispariția, terminarea lumii ar însemna întoarcere la dezordine, la o lume în care nimic nu este precis, iar Luceafărul nu poate fi făptașul acestui eveniment. Demiurgul i-ar da „catarg după catarg”, doar ca Luceafărul să observe că decizia pe care a luat-o este cea incorectă.
Modalitatea prin care se întâlnesc cei doi este posibilă doar prin refracția luminii și a oglinzii. Oglinda este ușa magică care poate transmite lumina, revărsându-se asupra corpului ei și astfel se va realiza legătura dintre cele două lumi. Oglinda ne reflectă pe noi, privitori în sens invers. Așa este și lumea lui Dumnezeu, inversă. Visul este superior realității, ființa umană nu poate să își controleze visele, doar Luceafărul este în stare de a realiza acest lucru. Iubirea fetei de împărat este fizică, însă iubirea Luceafărului este platonică, de cunoaștere.

Fotografie: Octavian Smigel

Iubirea platonică, după cum a înfățișat-o marele filozof grec, înfățișează 10 cercuri concentrice în mijlocul căreia se afla divinitatea, acest Demiurg poate fi cunoscut numai prin filosofie și prin extaz. În lumea lui Platon, în mijlocul acesteia se află lumea ideilor, cea superioară.
În altă ordine de idei, personajele lui Eminescu se mișcă în așa fel de parcă ar interpreta o anumită coregrafie. Dimensiunea spirituală este prezentă prin daimoni, hypmos și callatos- îngerii somnului și a morții. Luceafărul se va apropia de Sf. Anton care dorește să fie materie- „o lavă cosmică care se răcește”.
Creând personajul din Luceafărul, Eminescu înfățișează și mitul androginului.
Mitul Androginului este un alt element foarte important în acest poem. Este o prezentă din lumea muritorilor și reprezentanților acestora, Cătălin și Cătălina. Cătălin va fi cel care „o va inița pe fata de împărat (Cătălina) în tainele iubirii”, arătându-i modalitatea în care iubirea se înfățișează în mod real. Fetei începe, prin naturqa sa umană, să îi placă mult mai mult iubirea realizabilă, în detrimentul celei din vis. Atmosfera în care cei doi se împlinesc din punct de vedere romantic este una specială, specifică operele eminesciene. Natura, teiul (axis mundi) este locul în care cei doi se pot împlini și unde natura îi va ajuta să se descopere.

Luceafărul va privi povestea de dragoste dintre cei doi cu o tristețe de nedescris. El care a avut încredere în ființa feminină iubită, dar a fost trădat. Astfel se împlinește temerea că în oameni nu se poate avea încredere, ei fiind doar muritori.

Chipul iubirii, care pentru Luceafăr a fost „o prea-frumoasă fată", va deveni un simplu „chip de lut". O singură dezamăgire de o clipă a fost în stare să îi schimbe gândirea Luceafărului. Paradoxal, fata de împărat are nevoie de aprobarea Luceafărului. În acest sens ea va adresa ultima (a treia chemare) însă de această dată, Luceafărul nu se va mai transforma, nu va mai apărea în visul fetei (el nici nu are ocazia, dar nici nu dorește), căci geniul și-a dat seama că este predestinat să fie mereu „nemuritor și rece". Cătălina nu înțelege nici acum că povestea ei de dragoste se poate realiza datorită Luceafărului, care **nu** a coborât de pe cer și **nu** a schimbat funcționarea Universului.

Poezia „Luceafărul" are o multitudine de elemente care aparțin romantismului prin tema abordată (cea a geniului), prin sursele de inspirație și prin elemente care țin de existența și sfârșitul lumii. De asemenea, am putut observa că avem de-a face și cu un poem modern. Prin luciditatea și reflecția cu care sunt aduse explicații științifice, atunci când se vorbeste de crearea și terminarea lumii, de modalitatea în care este privită psihologia umană (filosofia lui Schopenhauer).

Poemul „Luceafărul" nu este doar un simplu imn despre dragoste. În paginile lui sunt exprimate idei foarte profunde din istorie, filosofie și psihologe, mituri și alte elemente care țin de Platon și de mitul androginului. Cu siguranță, poemul este unul dintre cele mai importante și expresive opere scrise de către Mihai Eminescu, deoarece adevăratul mesaj poate să fie înțeles numai după studierea atentă a unor materiale științifice.

Ingrid Marc

Fotografie: Tolga Ulkan

TOP LITERA

Echipa

EDITOR
Viorica-Macrina Lazăr

CONTRIBUȚIE TEHNOREDACTARE
Ujică Aurica Maria
Viorica-Macrina Lazăr
Lung Georgeta Maria

GRAFICĂ
Pop Marius Andrei

FOTOGRAFII
Dastan Khdir
Ian Parler
Laura James
Roadnae Productions
Ralph Ravi Kayden
Polina Zimmerman
Theodor Vasile
Octavian Smigel
Tolga Ulkan
Jill Burrow
Augustine Wong

REALIZATOR
Biblioteca Municipală „George Sbârcea”

SPONSOR
Romaqua Group
Lăzăroiu Radu

ISSN 2537 - 1606
ISSN-L 2537 - 1606

Contact

Vă așteptăm cu drag lucrările la adresa de e-mail: vioricamail@yahoo.com

FUNDAȚIA MIRON CRISTEA
ROMAQUA GROUP
Primăria TOPLIȚA
CENTRUL CULTURAL TOPLIȚA
BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „GEORGE SBÂRCEA”

Fotografie: Todd Trapani